

Manuál pro domácí malíře a natěrače aneb jak se vyznat v barvách

Zatímco profesionál jde při nákupu barev většinou najisto, laikovi nezbyvá, než se spolehnout na radu prodavače. Ani to mu však nezaručí v některých hobbymarketech či prodejnách správný výběr. Vyplatí se proto mít základní přehled ještě před návštěvou obchodu.

Barvy nikdy nevybírejte jen podle oblíbenosti, ale vždy v kontextu s účelem jednotlivých místností. Vhodnými tóny snadno ovlivíte i rozměry pokojů: "větší" prostor docílíte světlými studenějšími odstíny nebo výmalbou místnosti jednou barvou. Nízký strop "zdvihá" bílá nebo barvy světlejší než na stěnách.

Syté barvy (např. červená) podporují apetit. Ložnice by naopak měla působit chladněji, uklidňujícím dojmem. Obecně lze říci, že pro výběr odstínů existují tři základní pravidla: charakter místnosti, její orientace vůči světovým stranám a rozměry.

Světlé interiéry orientované na jih či východ si

mohou dovolit i studenější barvy

Platí, že místnost, v nichž tzv. pulzuje život (kuchyň, obývací prostor a dětské pokoje), by měly být vymalovány teplými barvami. Patří k nim třeba žlutá, oranžová nebo právě červená.

Naproti tomu odpočinkové místnosti (ložnice) stejně jako "vodní prostory" (koupelna, sprcha, lázeň, bazén) si žádají uvolňující odstíny – tyrkysovou, modrou, zelenou.

Pokoje orientované severně a severovýchodně (tedy méně osluněné nebo stíněné) by měly nést teplé tóny, pokoje obrácené k jihu a jihozápadu naopak žádají studenější tóny.

V menších místnostech se raději vyhněte tmavým a sytým barvám (zmenšují, vyvolávají klaustrofobické pocity) a naopak.

opticky "zdvihly"

Zkosené stropy vyžadují bílou barvu, aby se

Odstín je vybraný, ještě typ barvy

Nejoblíbenější jsou dnes vodou ředitelné nátěrové hmoty, tvoří víc než 60 procent všech v tuzemsku vyrobených barev a laků. Důvodů je několik. Počínaje ekologií, přes dobrou roztíratelnost a kratší dobu zasychání až po fakt, že nanesená vrstva nezapáchá a použité pomůcky umyjete i v kuchyňském dřezu.

Normy však na zmíněné nátěrové hmoty upletly nejtvrďší požadavky. Nesmějí obsahovat halogenová rozpouštědla a aromatické uhlovodíky, obsah těžkých kovů může být maximálně: rtuť 60 mg, olovo 150 mg atd. v přepočtu na 1 kg zaschlého nátěru. Bod vzplanutí nátěrové hmoty musí být vyšší než 55 °C (nátěr tudíž není hořlavý). Jen si musíte dát pozor na čistotu, zaschlé kapky žádné ředidlo neodstraní.

Minimalistické interiéry, kde se uplatnil matovaný hliník a matovaná ocel, si výborně rozumějí s šedou a vínovou barvou

Na pomyslném prvním místě barevného "spektra" však stojí základní (základové) nátěry kovů. Obsahují antikorozi pigmenty, jsou většinou matné a liší se složením a způsobem zasychání.

Typ základní barvy (na dřevo i na kov) je ovšem třeba volit i podle toho, jaký vrchní email hodláte použít pro konečný, tedy vrchní nátěr. Emaily s pigmentem jsou určeny k finálním nátěrům a rozlišují se podle složení na syntetické, akrylátové, disperzní, emulzní, nitrocelulózoové apod.

Dále se dělí podle způsobu zasychání (např. vypalovací, dvousložkové) a podle stupně lesku (lesklé, polomatné, matné, strukturní). Asfaltové nátěrové hmoty se používají (přesněji používaly) k ochraně kovů, k izolačním nátěrům betonů a střech, zatímco polyesterové našly největší uplatnění především v nábytkářském průmyslu.

Nitrocelulózoové hmoty disponují výhodou poměrně rychlého schnutí, práškové zase neobsahují žádná rozpouštědla a nanášejí se elektrostatickým stříkáním s následným vypálením při teplotách 150 – 200 stupňů Celsia.

Dětské pokoje snesou i výraznější barvy

Existují rovněž chlórkaučukové, silikonové a lihové (roztoky přírodních nebo syntetických pryskyřic v alkoholu) nátěrové hmoty.

K olejovým nátěrům náleží olejové laky a emaily, fermežové barvy a fermeže. Jsou značně odolné vůči povětrnostním vlivům, vyznačují se dlouhou životností. Jistým minusem je delší doba zasychání. K snadnějšímu zapamatování dobře poslouží následující tabulka.

Nátěrová "abeceda"

A - asfaltové nátěrové hmoty

B - polyesterové (bezropouštědlové) nátěrové hmoty

C - nitrocelulóзовé nátěrové hmoty (např.: C6000)

E - práškové nátěrové hmoty

H - chlórkaučukové hmoty

K - silikonové nátěrové hmoty

O - olejové, fermežové hmoty

S - syntetické nátěrové hmoty (např.: S1023; S2013)

P - pomocné lakovací přípravky

V - nátěrové hmoty ředitelné vodou

U - polyuretanové nátěrové hmoty

Od každé barvy existuje spousta odstínů, jejich přesné namíchání se vyplatí ponechat odborníkům

Za literou je spousta číslic

V prodejně na obalech kromě výše uvedených písmen najdete také soustavu číslic. První číslice za velkým písmenem v označení barev určuje její zařazení do přesně specifikované kategorie:

1 - fermeže, průhledné - transparentní a bezbarvé hmoty (např.: S1023; V1410)

2 - nátěrové hmoty slabě a středně pigmentované

3 - tónovací pasty

4 - nástřikové pasty

5 - tmely

6 - ředidla (např.: C6000; S6000)

7 - sušiva, tvrdiva

8 - pomocné přípravky používané na dokončování vzhledu nátěrového filmu

Vyznat se ve všech kódech není jednoduché

Pokračování tajenky

Aby orientace v nátěrových hmotách nebyla ani po rozluštění tohoto rébusu naprosto srozumitelná, můžete zalistovat ve vzornících barevných odstínů. V praxi se určitě setkáte například s odstíny RAL, což je vzorkovnice označující odstíny nátěrových hmot vyráběných v zemích EU.

Platí zde následující soustava číslic - odstínů: 1000 – 1999 žluté, okrové, 2000 – 2999 oranžové, 3000 – 3999, červené, 4000 – 4999 fialové, 5000 – 5999 modré, 6000 – 6999 zelené, 7000 – 7999 šedé, 8000 – 8999 hnědé, 9000 – 9999 bílé a černé.

Litvinové radiátory je třeba nejdříve pečlivě

očistit od rzi

Kromě toho můžete narazit na tzv. barevný systém NCS (Natural Colour Systém, vytvořený ve Švédsku firmou Scandinavian Colour Institute), s jehož pomocí lze definovat jakýkoli přírodní odstín (nezahrnuje ovšem metalické a fluorescenční barvy), který je schopno vnímat lidské oko.

Zkosené stropy vyžadují bílou barvu, aby se

opticky "zdvihly"

NCS vychází ze skutečnosti, že jakýkoliv přírodní odstín lze vytvořit kombinací šesti základních barev: bílé - White, černé - Schwarz, žluté - Yellow, červené - Red, modré - Blue a zelené - Green. Základem systému je NCS barevný prostor, kde se všechny číselné údaje vyjadřují v procentech.

Složky nátěrových hmot

- filmotvorné látky, pojiva: podle hlavního pojiva se nátěrové hmoty definují jako nitrocelulóznové, olejové, epoxidové, polyuretanové, polyesterové, alkydové, syntetické...

- rozpouštědla: ovlivňují kvalitu nánosu, zvláštní skupinu tvoří ředidla, hmoty se dělí na rozpouštědlové a vodou ředitelné

- *aditiva: pomocné látky vylepšující vlastnosti (matovala, zahušťovadla, změkčovadla, atd.)*
- *plniva: upravují mechanické vlastnosti*
- *pigmenty: různobarevné prášky, dodávající barevný odstín, kryvost, tvrdost i rozliv*

Údaje na obalech je nutné pečlivě číst a řídit se návody výrobců.

Dvakrát plánuj, jednou maluj

O poznání "jednodušší" je volba toho či onoho malířského nátěru. Zde se výběr zpravidla řídí prostou předchozí zkušeností a sázkou na osvědčenou značku. Na tuzemském trhu se nejlépe zabydlely značky HET, Primalex či Caparol.

Má-li "převlekání" interiéru skutečně doznat požadované změny a odvedená práce má být na první pohled vidět, je třeba dodržovat několik základních pravidel, shrnutých do jakéhosi **malířského desatera**.

1. *Zjistěte, zda na stěně drží starý nátěr (nejlépe tzv. palcovým testem – zanechá-li mokrý prst na podkladu tmavý otisk, nátěr držet nebude; test s lepicí páskou – nesmí na ní po stržení ulpět žádná barva).*
2. *Praskliny, širší trhliny a díry zacelte tmelem (univerzální šlehaný tmel), nechte zaschnout a přebruste smirkovým plátnem.*
3. *Malířskou páskou olepte zárubně dveří a rámy oken (ušetříte si následnou úklidovou dřinu).*
4. *Malujte za denního světla v rozmezí teplot uvedených na obalu (odpovídající teplotu mají mít i stěny), pozor na extrémní vlhkost vzduchu.*
5. *Nejdříve vymalujte strop, pak postupujte od okna ke dveřím, další vrstvu nanášejte po mírném zaschnutí předchozí vrstvy.*
6. *Tónování je vhodnější svěřit odborníkům (tónovací centrum), co nejpřesněji ovšem odhadněte množství barvy.*
7. *Tloušťku nátěru a počet vrstev přizpůsobte stavu podkladu (hladký povrch – méně barvy).*
8. *Pro první nátěr (štetkou) barvu zřed'te více a malujte kolmo ke světlu, pro druhý je lepší neředit a přetírat jedním směrem ve směru dopadajícího světla.*
9. *Štetku namáčejte přibližně z 1/3, neroztírejte křížem a z nátěru tzv. vyjíždějte.*
10. *Práce válečkem je sice čistší a rychlejší, musíte však zvolit správný typ válečku.*

Oblepit zásuvky

Dotmelení drobných nerovností

Hledejte v regálech

- *penetrace: většina výrobků má univerzální použití pro interiér i exteriér, slouží k sjednocení nasákavosti podkladu a garance dalších vlastností (přidrženost, přilnavost, vodotěsnost apod.)*
- *nátěrové hmoty pro interiéry: na obalu sledujte kryvost, bělost, vydatnost, odolnost proti otěru za sucha, omyvatelnost apod.*
- *speciální nátěry: proti plísním, skvrnám od vody, nikotinu, kouře, proti extrémní špíně či mastnotě*
- *tónovací přípravky: syté odstíny s dlouhodobou stálostí, barevnost s garancí shodnosti*

V "mokrém" provedení barva vypadá docela divoce

Vidíte, i co nevidíte

V malířské alchymii platí, že: aditivní (sčítací) míchání barev se týká míchání barevných světél (přesněji zdrojů světla) o třech základních barvách: červené Č, zelené Z, modré M. Smícháním Č + Z získáme žlutou, smícháním Z + M pak azurovou, výsledkem Č + M je

purpurová. Ovšem žlutá, azurová a purpurová jsou "pouze" barvy doplňkové neboli sekundární.

Smícháním všech tří světél o stejné intenzitě získáme bílou. Subtraktivní (odečítací) míchání se věnuje míchání barevných pigmentů (předmětů, které světlo odráží) o třech doplňkových barvách – žluté Ž, azurové A a purpurové P. V mozku pak žlutá vzniká tak, že žlutá plocha ze spektra pohlcuje modrou a k pozorovateli tedy odráží pouze červenou a zelenou. Ty se v mozku spojí a vytvoří žlutou.

Zdroj: bydleni.idnes.cz